

(meestal talrijke jonge) uilen voor veel vocht in de nestkast. Natte nestkasten kunnen de oorzaak zijn van longontsteking bij de aanwezige juveniele uilen.

Voor al deze problemen is ventilatie van cruciaal belang en kan toegepast worden bij alle nieuw te plaatsen nestkasten om zowel de Kerk- en de Steenuil te beschermen en te behouden.

Afsluitbare invliegopening bij kerkuilenkast

De kerkuilenkast is ook afsluitbaar met een op afstand bedienbare een klep. Dat helpt bij een nestcontrole van de Kerkuil, want als in de kast een uil aanwezig is kan deze niet meer wegvliegen bij het benaderen van de kast door de controleur. De invlieg-opening is namelijk al van veraf afsluitbaar. Daarnaast ligt over het voorportaal bovenin een beschermplank. Men kan dus het hele deksel openen of men maakt een deksel uit twee gedeeltes.

WS

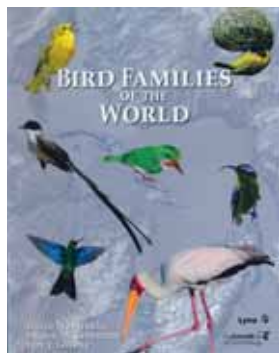
Kast met geopend deksel en geopend invlieggat. In het deksel is de gleuf van de ventilatieopening te zien.
Foto: Wim Smeets.

Nieuwe Uitgaven

Bird Families of the World

Vanaf december 1992 tot juni 2013 verschenen bij de Spaanse uitgeverij Lynx Editions met grote regelmaat de zestien delen van het bekende standaardwerk over vogels Handbook of the Birds of the World (HBW). Daarna verschenen nog een speciaal aanvullend deel voor deze serie en het eerste deel van een nieuwe, uitgave: de HBW and International Illustrated

Checklist of the Birds of the World.

Het eerste reeds verschenen deel behandelt de niet-zangvogels (non-passerines). Het tweede en laatste deel van deze checklist zal later dit jaar

verschijnen.

Eind vorig jaar verscheen bij Lynx nog een ander boek dat gerelateerd is aan de genoemde uitgaven: 'Bird Families of the World - An invitation to the Spectacular Diversity of Birds'.

Omdat een lange periode nodig was voor de uitgave van het HBW is er in de loop der tijd wel het een en ander veranderd op het gebied van de taxonomie. Tegenwoordig is de indeling op sommige punten aangepast en daardoor zijn ook namen veranderd. De lijsten in de checklist zijn gebaseerd op de nieuwste inzichten, maar om verwarring te voorkomen wordt daarin, waar nodig, ook de oudere naamgeving nog vermeld. Overigens is er met het verschijnen van de checklist ook een website ingericht waar men aanvullingen kan vinden van de HBW (zie: 'HBW Alive' op <http://www.hbw.com>).

Ook in Bird Families of the World zijn de indeling en de naamgeving gebaseerd op de nieuwe inzichten. Daardoor zijn daar meer

families beschreven dan in de HBW. In deze uitgave worden zelfs drie totaal nieuwe families behandeld die nog niet eerder beschreven waren. Dit betreft de *Chaetopidae*, de *Hylocitreidae* en *Moludatricidae*.

Het boek geeft een goed inzicht in de wereldwijde diversiteit bij vogels op het niveau van ordes en families in de wereld. Bladerend en lezend door dit boek trekt dan ook een wonderlijke, bonte stoet van vogels langs. Het boek beschrijft alle families in de wereld maar niet tot op het niveau van de soorten. Om een voorbeeld te geven: het beschrijft wel de Rallen *Rallidae* en de daarin voorkomende 35 genera, maar niet alle 131 afzonderlijke soorten in dit verband.

Na een aantal inleidende hoofdstukken, waarin onder andere uitgebreid wordt ingegaan op de indeling van vogels volgen de beschrijvingen van de families en hun indeling. Het geheel bevat ook verspreidingskaartjes en veel foto's. Van elke familie of onderfamilie is een tekening opgenomen van de karakteristieke soort. Daarvoor heeft men gebruikgemaakt van illustraties uit de HBW.

Bird Families of the World is een uitstekend leerboek en naslagwerk, met gedegen teksten geschreven door een team van specialisten verbonden aan The Cornell Laboratory of Ornithology. Het is rijk geïllustreerd en – net als de voorgaande uitgaven van Lynx – fraai vormgegeven.

RAK

Winkler, D.W., S.M. Billerman & I.J. Lovette (2015): Bird Families of the World – An Invitation to the Spectacular Diversity of Birds. Gebonden. 24,5 x 31 cm. 599 bladzijden. ISBN 978-94-94992-0-3. Lynx Editions, Barcelona. Prijs: €87,00.

De kauw

Kraaiachtigen, waaronder Kauwen, zijn zeer intelligente vogels. De Vlaamse beeldend kunstenaar Achilles Cools is gegrepen door het gedrag van de Kauw. Dat blijkt al uit enkele boeken die eerder door hem geschreven zijn. Het boek *De kauw* dat bij Atlas Contact verschenen is, bestaat uit een gereviseerde bundeling van de eerder uitgebrachte epistels, aangevuld met parels uit Vlaamse gaaien, Uitgebroed, Vleugels en nog wat nieuw materiaal.

De auteur bevindt zich in de gelukkige omstandigheid dat hij woont te midden van een kauwenkolonie, die hij rond zijn huis heeft gesticht. Op het huis bevindt zich een

kauwentoren. Het studieobject wordt door hem altijd en overal vogel genoemd. Lezers met Kauwen in hun leefomgeving zullen veel herkenbaar gedrag tegenkomen, wat door de auteur verder wordt uitgewerkt. Er worden vergelijkingen gemaakt met menselijke

motieven en verwezen naar imitatiegedrag van geluiden uit de samenleving. Herkenbaar gedrag daaruit is op tal van plaatsen te vinden. In het boek schetst de auteur ook het gedrag en leven van individuele vogels. Hij heeft deze vogels namen gegeven die ontleend zijn aan en kenmerkend zijn voor het gedrag dat zij vertonen. Zo passeren onder meer Mozart, Beuker en Tipper de revue. Aan het eind van het boek zijn veertien poëtische venstertjes opgenomen en een bijlage met een beknopte monografie. Het geheel is een kostelijke bundel geworden, die met veel plezier gelezen zal worden door diegenen die willen weten wat 'des Kauws' is.

DAJ

Cools, A. (2014): De kauw. 14,5 x 21 cm. Gebonden. Zonder illustraties. ISBN 978 0904 90 45026435. Ook als e-book verkrijgbaar. Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam. Prijs: €24,99.

De wereld van onze vogels

Het boek 'De wereld van onze vogels – Een blik op hun fascinerende leven' is vooral een fotoboek. Een boek om van tijd tot tijd ter hand te nemen om dan rustig te gaan genieten van de prachtige foto's. Dat is beslist geen straf oefening, want de foto's in deze uitgave zijn zonder meer bijzonder fraai. De opnamen zijn gemaakt door de Beierse fotografe Rosl Rößner. Het is duidelijk dat zij de tijd neemt voor de opnamen. Aan de belichting, beeldopbouw en uitsnede van de opnamen is veel zorg besteed. Stuk voor stuk zijn het oogstrelende juweeltjes. Het boek bevat maar liefst 271 van deze fraaie vogelfoto's. Behalve de foto's bevat het boek ook tekst,

geschreven door Hans-Wolfgang Helb. Na een inleiding over het beleven van de vogelwereld volgen onder andere enkele hoofdstukken

over een aantal unieke habitats. Daarna volgen algemene beschrijvingen van een aantal groepen vogels en van de ruim honderd voor dit boek geselecteerde vogelsoorten. Het boek besluit met wat praktische tips voor vogels kijken en verwijzingen naar meer informatie. De wereld van onze vogels is een informatief boek dat de lezer vast en zeker zal stimuleren om met nog meer plezier en interesse naar vogels te kijken en daarvan te genieten.

RAK

Helb, H.-W. & R. Rößner (2015): De wereld van onze vogels – Een blik op hun fascinerende leven. 22 x 19 cm. Foto's in kleur. Gebonden. 224 bladzijden. ISBN 978 90 215 6144 8. Kosmos Natuur, Utrecht. Prijs: €19,99.

Een aangename onrust

Opnieuw een publicatie van Gerard Ouweeneel, die van jongs af aan al heel wat over vogels heeft geschreven. Voor de lezers van *het Vogeljaar* is deze auteur geen onbekende, onder andere door zijn column Vlerkenstreken, waarvan hij er heel wat heeft geschreven. Door dit blad zijn in 2003 een aantal van die columns gebundeld en uitgegeven in een boekje met dezelfde naam. In de nu voorliggende publicatie is opnieuw een aantal ervan samengebracht.

Het grootste deel van de verhalen in dit boek is nooit eerder verschenen. In het eerste hoofdstuk geeft Gerard Ouweeneel aan, dat vogels voor hem de beste remedie zijn tegen de rusteloosheid die hem psychisch

– en daardoor ook fysiek – heeft overmeesterd. Daarna geeft hij ook meteen toe dat het juist de vogels waren – en nog steeds zijn – die de mateloze onrust in hem veroorzaakten. Het ongebreidelde enthousiasme bleef niet beperkt tot alleen waarnemen en alles voor zichzelf houden. Hij deelt het graag met anderen en dat leidde tot een stroom aan titels. In dit boek zijn 84 columns opgenomen. In deze schrijfsels neemt de auteur ons niet alleen mee op zijn tochten door Nederland. Al lezend neemt hij u in uw gedachten mee op zijn reizen over de hele wereld. Ook wordt aandacht geschonken aan de talloze collega-vogelaars met wie hij optrok tijdens zijn omzwervingen. Zijn mededogen voor vogels blijkt, wanneer hij stelling neemt tegen de vele bedreigingen, door wie of wat dan ook. Er verschijnt een bonte mengeling van vogels, mensen, reizen en feiten op het toneel. U zult zich bij het lezen van dit boek geen moment vervelen. Het bloemrijke taalgebruik van de auteur draagt daar ook nog aan bij. Mij heeft dit boek in elk geval een aangename (on)rust verschaft.

DAJ

Ouweeneel, G. (2015): Een aangename onrust. 21 x 15 cm. Paperback. Geen illustraties. 410 bladzijden. ISBN 978 91034 48 0. Uitgeverij Liverse, Dordrecht. Prijs €19,95.

Vliegwerk

Boeken over vogels verschijnen met grote regelmaat. Veelal gaat het om determinatiegidsen, monografieën, om één van de vele ornithologische uitgaven of om een fotoboek. Af en toe verschijnt er iets dat eruit springt en dat sterk de aandacht trekt. Zo'n boek is 'Vliegwerk', geschreven door Matthias Depoorter. De ondertitel van dit boek is 'Vogels in de kunst' en dat geeft heel exact aan waar dit boek over gaat: over vogels en over kunst. Als ik boekhandelaar zou zijn dan zou ik niet goed weten in welke afdeling ik dit boek zou opnemen. Bij de vogelboeken of in de categorie kunst? De oplossing van dit dilemma is gemakkelijk. Wat mij betreft kan dit boek het beste maar gewoon in beide afdelingen van boekwinkel of bibliotheek opgenomen worden.

Depoorter is een kunsthistoricus die al van jongs af aan naar vogels keek en hij schrijft met passie over beide onderwerpen. Aan de hand van dit boek neemt hij ons mee op een

vogelexcursie langs boeken en schilderijen. Daarmee opent hij voor sommigen een heel nieuwe wereld, want als je er eenmaal op bent geattendeerd dan zie je op steeds meer plekken vogels in de kunst. Als je zelf één keer zo'n verrassend detail hebt ontdekt, dan kan het zijn dat het vuur ontvlamt. Zo betrap ik mijzelf erop dat ik met meer intensiteit naar schilderijen ben gaan kijken sinds ik ooit bij toeval een minuscuul afgebeeld Puttertje als klein detail ergens in de achtergrond op een schilderij gewijd aan de heilige madonna ontwaard had. 'Je ziet het pas wanneer je het door heb', is een uitspraak van Johan Cruijff die door kunstrecensente Wieteke van Zeil als motto wordt gebruikt bij haar column over het kijken naar kunst in een bijlage van de Volkskrant. Dat heb ik dus gemerkt.

Door de eeuwen heen hebben mensen vogels afgebeeld. De oudste vogelafbeeldingen zijn rotstekeningen uit de oude steentijd. In de

schilderkunst zijn vogels soms hoofdonderwerp. Dat is meestal in verband met mythologische of symbolische eigenschappen die ze werden toegedicht, zoals een duif die symbool staat voor de heilige geest, of een

uil voor de wijsheid. Vogelaars zullen echter ook regelmatig vogels ontdekken op schilderijen waar de vogels slechts in de marge zijn opgenomen. In middeleeuwse miniaturen bijvoorbeeld in de randversieringen (waarin je volgens Depoorter hele dierentuinen aan kunt treffen) of op een schilderij ergens op de tak van een boom of struik op de achtergrond. In de ornithologie hebben vogelillustraties altijd een belangrijke functie gehad en ook voor hedendaagse vogelaars zijn illustraties nog belangrijk. Het overgrote deel van de moderne veld- en determinatiegidsen bevat immers nog altijd uitsluitend of overwegend illustraties in plaats van foto's. In veel gidsen zijn die afbeeldingen tamelijk klein en daardoor valt het niet zo op dat het feitelijk ware kunstwerken zijn. Depoorter probeert in dit boek terecht de kloof tussen illustratoren en

kunstenaars te verkleinen. Sommige illustratoren zijn bekend of soms zelfs beroemd geworden dankzij hun vogelgidsen. Vroege voorbeelden zijn de 'vader van de Amerikaanse ornithologie' John James Audubon en de Nederlander Christiaan Sepp. Ook vandaag nog maken veel vogelaars intensief gebruik van illustraties in recenter werk zoals van Roy Tory Peterson of Lars Jonsson. Het boek is rijk geïllustreerd en bevat een fraaie selectie van schilderijen en prenten, zowel van bekende als van onbekende kunstenaars. Zij zijn scherpe waarnemers en ze hebben oog voor detail. Dat ziet men bijvoorbeeld op schilderijen van Jheronimus Bosch. Kijk bijvoorbeeld maar eens naar het Puttertje, de IJsvogel of de Groene Specht op het middenpaneel van zijn Drieluik van de Graal (Tuin der Lusten). Die zijn daarop – in tegenstelling tot de overige levende wezens – opmerkelijk nauwgezet en in natuurlijke houding afgebeeld.

Het schilderen van vogels is niet gemakkelijk, want levende vogels poseren niet en het natuurgetrouw afbeelden van vliegende vogels is al helemaal moeilijk. Toch kan men op veel schilderijen vliegende vogels ontdekken die er heel natuurlijk uitzien.

Depoorter besteedt in dit boek onder andere aandacht aan de kunst van het kijken, vogels in vlucht, mens en vogel en aan opvallende vogels. Ook op heel vroege schilderijen komt men regelmatig exoten tegen. In veel gevallen zullen dat vogels zijn geweest die als handelswaar of als relatiegeschenk werden meegevoerd uit verre landen. Het zijn natuurlijk niet alleen maar exoten. De meeste vogels die men op schilderijen kan vinden, zijn heel gewone soorten zoals eenden, ganzen, duiven en zangvogels als Puttertjes, Sijsjes, vinken, mussen of kraaien. Dat leidt tot vragen zoals: 'Waarom zien we zo vaak vinkachtigen afgebeeld?' Depoorter geeft in dit boek de verklaring op dergelijke vragen: Vroeger werden in de christelijke context bepaalde vinkachtigen vereenzelvigd met de kruisdood van Jezus. Vooral bij Italiaanse schilders was die iconografie in trek.

Het boek kan ik van harte aanbevelen voor kunstliefhebbers en voor ieder die iets met vogels heeft.

RAK

Depoorter, M. (2015): Vliegwerk. Vogels in de kunst. 20,5 x 25,5 cm. 240 bladzijden. Gebonden. ISBN 978 90 253 0057 9. Athenaeum – Polak & Van Gennep, Amsterdam. Prijs: €35,00.